

Program subvencioniranja dijela troškova komunalnih usluga vodosnabdijevanja i odvodnje i prečišćavanja otpadnih voda za socijalno ugrožene kategorije stanovništva

1. Uvod

Jedan od osnovnih principa koje zagovara Projekat opštinskog okolišnog i ekonomskog upravljanja (MEG) jeste promjena svijesti u upravljanju javnim vodovodnim preduzećima (JVP), odnosno postizanje potpunog razumijevanja da su JVP registrirana kao privredna društva, odnosno kompanije kojima treba upravljati na sličan ili skoro isti način kako se upravlja privatnim preduzećima, te da se moraju poštovati principi tržišnog poslovanja (osim što se od ovih poduzeća očekuje da ostanu neprofitna). Kad su u pitanju JVP taj princip se ogleda u činjenici da navedena preduzeća svojim korisnicima usluga isporučuju komunalne vodne usluge vodosnabdijevanja i odvodnje i prečišćavanja otpadnih voda i da za iste trebaju biti plaćena prema utvrđenim cijenama usluga.

Problem redovnog plaćanja ovih usluga nastaje kada se zbog nepovoljne socio-ekonomske situacije u BiH javljaju kategorije stanovništva u stanju socijalne potrebe, čija je mogućnost plaćanja komunalnih vodnih usluga vrlo upitna ili znatno umanjena.

Navedeni problem moguće je riješiti uspostavljanjem i implementacijom programa subvencioniranja komunalnih usluga, vodosnabdijevanja i odvodnje i prečišćavanja otpadnih voda, od strane jedinice lokalne samouprave (JLS). Odgovornost JLS za subvencioniranje komunalnih vodnih usluga proizilazi iz njene nadležnosti za provođenje socijalne politike na njenom teritoriju, a ujedno JLS, kao osnivač svog JVP, je njegov najvažniji garant nesmetanog, efikasnog i održivog poslovanja.

Cjelovit i dugoročan program subvencioniranja u JLS do sada nije postojao, međutim kako je cilj Projekta opštinskog okolišnog i ekonomskog upravljanja (MEG) da podrži jačanje operativne nezavisnosti, te efikasno i održivo poslovanje JVP, to se izrada i usvajanje Programa subvencioniranja dijela troškova komunalnih vodnih usluga: vodosnabdijevanja i odvodnje i prečišćavanja otpadnih voda, za socijalno ugrožene kategorije stanovništva, nameće kao jedan od prioriteta.

2. Osnovni principi Programa subvencioniranja

Finansijska održivost vodovodnog sistema i sistema za odvodnju i prečišćavanje otpadnih voda se usko povezuje sa principima koji su široko prihvaćeni u Europskoj uniji, a čije poštovanje dovodi do unaprjeđenja poslovanja javnih vodovodnih poduzeća (JVP), a samim tim i do pružanja kvalitetnije usluge i sigurnosti vodosnabdijevanja. Jedan od ovih principa je **princip „pokrivanja (svih) troškova“**. Ovaj princip je direktno vezan za formiranje cijene usluge vodosnabdijevanja i odvodnje i prečišćavanja otpadnih voda na način da ista uključi sve (opravdane) troškove koji se odnose na pružanje ovih usluga. Sa druge strane, **princip „pristupačnosti“** podrazumijeva procjenu najveće moguće cijene koju prosječna porodica može mjesečno platiti iz svojih prihoda i sa prosječnom potrošnjom po osobi. Ova dva principa su uzajamno blisko povezani i zavise jedan od drugog, jer samo puno pokrivanje troškova usluge vodosnabdijevanja i odvodnje i prečišćavanja otpadnih voda će omogućiti finansijski održivo JVP i na taj način osigurati pružanje kvalitetne usluge vodosnabdijevanja koja će biti dostupna svim korisnicima.

Princip „pristupačnosti“ je posebno bitan u kontekstu Bosne i Hercegovine (BiH) imajući u vidu brojne izvještaje relevantnih domaćih i međunarodnih institucija i organizacija koji ukazuju na činjenicu da znatan broj građana BiH živi na granici ili ispod granice siromaštva i stoga nisu u mogućnosti izmiriti račune za pruženu uslugu vodosnabdijevanja i odvodnje i prečišćavanja otpadnih voda. Međutim, poštovanje ovog principa ne smije ići na štetu principa punog pokrivanja troškova, jer se time ugrožava poslovanje JVP, a samim tim i dugoročno pružanje ove usluge i ostvarivanja međunarodno priznatog prava na vodu i sanitaciju za sve građane. Stoga je pristup koji će omogućiti

istovremeno poštovanje oba principa upravo subvencioniranje dijela troškova usluga vodosnabdijevanja i odvodnje i prečišćavanja otpadnih voda za prepoznate socijalno ugrožene kategorije stanovništva.

3. Nadležnost u provođenju Programa subvencioniranja vodnih usluga

Prema Ustavnim određenjima u BiH, socijalna zaštita je državna i društveno organizovana djelatnost od opšteg interesa, koja ima za cilj da građanima koji se nađu u stanju socijalne potrebe osigura minimum socijalne sigurnosti. Za rješavanje problema siromaštva zadužene su entitetske vlade koje kreiraju socijalnu politiku i određuju mjere za suzbijanje siromaštva, a za samu implementaciju su zaduženi niži nivoi vlasti, odnosno jedinice lokalne samouprave (JLS). Zakonodavna regulativa (Zakon o socijalnoj zaštiti RS, Zakon o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice s djecom USK) je predvidjela da JLS svojom odlukom može proširiti krug korisnika i prava iz socijalne zaštite, a kao jedno od prava javlja se subvencioniranje troškova komunalnih usluga najugroženijim kategorijama stanovništva.

4. Ključne odrednice Programa subvencioniranja vodnih usluga

Ključne odrednice Programa subvencioniranja dijela troškova komunalnih usluga vodosnabdijevanja i odvodnje i prečišćavanja otpadnih voda su slijedeće:

- Pravo na subvencioniranje mogu ostvariti samo korisnici javnog vodovodnog sistema, odnosno vodovodnog sistema kojim upravlja JVP „Vodovod“ a.d. Prijedor. Ovo proizilazi iz činjenice da sredstva za subvencioniranje osigurava Grad Prijedor, a isti je i osnivač JVP „Vodovod“ a.d. Prijedor, te stoga samo oni kojima vodne usluge osigurava JVP „Vodovod“ a.d. Prijedor ostvaruju pravo na subvenciju.
- Pravo na subvencioniranje ostvaruju one osobe koje je nadležna služba Grada Prijedor prepoznala i registrovala kao socijalno ugrožene osobe s nedovoljnim prihodima za preživljavanje.
- Subvencionira se tačno određena količina utrošene vode po svakom od članova domaćinstva. O visini količine utrošene vode koja se subvencionira odlučuje Grad Prijedor u skladu sa svojim mogućnostima, ali ista ne može biti veća od 3 m³ po osobi mjesečno.
- Sredstva za subvencioniranje osigurava Grad Prijedor kroz godišnji budžet. Ova sredstva se koriste kao namjenska sredstva isključivo za potrebe subvencioniranja, te se u druge svrhe ne mogu koristiti. Visina sredstava potrebnih za subvencioniranje tokom određene fiskalne godine i količina utrošene vode koja se subvencionira će se detaljnije propisati odlukom Grada Prijedor o subvencioniranju koja će biti usklađena s ovim Programom i pozitivnim zakonskim propisima koji regulišu ovu oblast. Sredstva se prosljeđuju JVP „Vodovod“ a.d. Prijedor po dostavljenom računu svakog mjeseca koji se odnosi na količinu vode koja je isporučena registrovanim osobama čiji je popis dostavio Grad Prijedor, a koja se subvencionira i stoga nije fakturisana ovim osobama.
- Odluka Grada Prijedor će definisati uslove pod kojim će se provesti postupak subvencioniranja, a obavezno će sadržavati:
 - korisnici prava na subvencioniranje (ko i pod kojim uslovima ostvaruje pravo na subvencioniranje);
 - količina utrošene vode koja se subvencionira (u m³);
 - način i rokove isplate subvencija iz budžeta JLS.

5. Procedura za ostvarivanje prava na subvenciju

Procedura za subvencioniranje dijela troškova komunalnih usluga vodosnabdijevanja i odvodnje i prečišćavanja otpadnih voda za socijalno ugrožene kategorije stanovništva podrazumijeva slijedeće:

- Tokom procesa pripreme i planiranja budžeta Grada Prijedor, Centar za socijalni rad će na osnovu zakonskih propisa, a u skladu sa svojim procedurama i postojećim podacima o socijalnom stanju stanovnika koji žive na teritoriji Grada Prijedor, definisati kriterije o pripadnosti određenoj

socijalnoj kategoriji, odnosno definisati ko ima pravo na subvencioniranje komunalnih vodnih usluga.

- Na osnovu podataka dostavljenih od Centra za socijalni rad i razmatranja raspoloživih budžetskih sredstava, nadležna služba socijalne zaštite Grada Prijedor će pripremiti prijedlog Odluke o subvencioniranju komunalnih vodnih usluga kojom će se propisati količina utrošene vode koja se subvencionira i utvrditi visina sredstava potrebnih za subvencioniranje tokom date godine. Ovu Odluku usvaja Skupština Grada Prijedor, a sredstva predviđena za ovu namjenu se planiraju u budžetu Grada Prijedor.

- Grad Prijedor i Centar za socijalni rad će putem sredstava javnog informisanja, direktnih kontakata sa potencijalnim korisnicima, komunikacijom sa mjesnim zajednicama, lokalnim crvenim krstom i drugim organizacijama informisati potencijalne korisnike o usvajanju Odluke o subvencioniranju komunalnih vodnih usluga i postupku za ostvarivanje prava na subvencioniranje.

- Potencijalni korisnik subvencije će podnijeti pismeni zahtjev za subvencioniranje nadležnom Centru za socijalni rad. Po prijemu zahtjeva, Centar za socijalni rad će provesti upravni postupak i, u skladu s pozitivnim zakonskim propisima iz oblasti socijalne zaštite i uslova definisanih Odlukom o subvencioniranju, donijeti rješenje kojim se utvrđuje da se podnosilac zahtjeva nalazi u stanju socijalne potrebe i kojem se kao takvom priznaje pravo na subvencioniranje dijela troškova komunalnih usluga vodosnabdijevanja i odvodnje i prečišćavanja otpadnih voda. Rješenjem će se utvrditi broj članova domaćinstva podnosioca zahtjeva i količina vode koja se subvencionira, a u skladu s Odlukom o subvencioniranju. Ukoliko podnosilac zahtjeva ne ispunjava zakonom propisane uslove za priznavanje statusa osobe koja se nalazi u stanju socijalne potrebe, Centar za socijalni rad će donijeti rješenje kojim se odbija zahtjev za subvencioniranje. Rješenje kojim se utvrđuje da je podnosilac zahtjeva osoba u stanju socijalne potrebe i kojem se priznaje pravo na subvencioniranje se donosi na period od najviše jedne (1) godine. Po isteku ovog perioda, stranka može ponovo podnijeti zahtjev za subvencioniranje nadležnom Centru za socijalni rad.

- Rješenje kojim se utvrđuje da je podnosilac zahtjeva osoba u stanju socijalne potrebe i kojim se priznaje pravo na subvencioniranje će se dostaviti nadležnoj službi Grada Prijedor radi praćenja provođenja Programa subvencioniranja i JVP „Vodovod“ a.d. Prijedor, radi odgovarajućeg fakturisanja troškova usluge vodosnabdijevanja i odvodnje i prečišćavanja otpadnih voda. Po zaprimanju ovog rješenja, JVP „Vodovod“ a.d. Prijedor će evidentirati korisnika usluge vodosnabdijevanja i odvodnje i prečišćavanja otpadnih voda kao osobu čiji se dio troškova subvencionira. Za troškove usluge vodosnabdijevanja i odvodnje i prečišćavanja otpadnih voda ovog korisnika JVP „Vodevod“ a.d. Prijedor će ispostaviti svakog mjeseca fakturu Gradu Prijedor, u skladu sa količinom utrošene vode koja se subvencionira, a koja je utvrđena rješenjem o subvencioniranju za sve registrovane korisnike. Iznos računa koji eventualno prelazi subvencioniranu količinu utrošene vode se fakturira korisniku kao „redovan račun“. U slučaju da korisnik usluge ne plati ovaj „redovni račun“ isti podliježe proceduri i sankcijama koje JVP „Vodovod“ a.d. Prijedor poduzima prema svim neplatišama komunalnih vodnih usluga. Korisnik subvencije ima obavezu da redovno izvještava Centar za socijalni rad o svim promjenama koje mogu uticati na ostvarivanje prava na subvencioniranje (promjena prebivališta, broj članova domaćinstva, zaposlenost, i sl.)

- Grad Prijedor će u cilju upoznavanja javnosti sa postupkom subvencioniranja vršiti javnu objavu popisa subvencioniranih osoba, putem oglasnih ploča Grada Prijedor, svojih web stranica i Centra za socijalni rad.

- Gradska služba nadležna za poslove socijalne zaštite podnosi izvještaj Skupštini Grada u vezi sa subvencioniranjem (broju osoba, iznosu utrošenih sredstava) jednom (1) godišnje.

6. Uloge i odgovornosti u implementaciji Programa subvencioniranja vodnih usluga

6.1. Grad Prijedor (putem službe nadležne za poslove socijalne zaštite)

- priprema Program subvencioniranja i dostavlja ga Skupštini Grada na usvajanje,
- priprema Odluku o subvencioniranju i dostavlja Skupštini Grada na usvajanje,

- provodi Program subvencioniranja,
- vrši informisanje javnosti u vezi sa postupkom subvencioniranja,
- podnosi izvještaj Skupštini Grada o utrošku sredstava i provođenju Programa subvencioniranja.

6.2. Grad Prijedor (Skupština Grada)

- usvaja Program subvencioniranja,
- usvaja Odluku o subvencioniranju
- vrši nadzor nad provođenjem Programa / Odluke o subvencioniranju
- vrši plaćanje subvencioniranog dijela troškova komunalnih vodnih usluga temeljem fakture JVP „Vodovod“ a.d. Prijedor.

6.3. JVP „Vodovod“ a.d. Prijedor

- vrši prilagođavanje ili nadogradnju računovodstvenog software-a kako bi stvorilo preduslove za implementaciju programa subvencioniranja korisnika usluga,
- uspostavlja i redovno ažurira evidenciju korisnika subvencije,
- priprema i dostavlja mjesečno fakture za subvencioniranu količinu utrošene vode nadležnoj gradskoj službi.

6.4. Centar za socijalni rad

- definiše kriterije o osobama koje se nalaze u stanju socijalne potrebe, odnosno ko ima pravo na subvencioniranje komunalnih vodnih usluga,
- zajedno sa Gradom Prijedor informiše javnost o postupku subvencioniranja,
- zaprima zahtjeve za subvencioniranje i provodi upravni postupak,
- donosi rješenje da li neka osoba ima pravo na subvencioniranje ili ne.

6.5. Korisnici Programa subvencioniranja

- prikupljaju potrebnu dokumentaciju i podnose zahtjev za subvencioniranje,
- redovno izvještavaju o svim promjenama koje mogu uticati na ostvarivanje njihovih prava na subvencioniranje komunalnih vodnih usluga.

7. Vremenski okvir za implementaciju Programa subvencioniranja

Izrada i usvajanje Programa subvencioniranja komunalnih vodnih usluga očekuje se u periodu od jedne (1) godine, a puna implementacija će uslijediti nakon toga, planiranjem sredstava u Budžetu Grada Prijedor i sa početkom realizacije od 01. 01. 2018. godine.